

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Білявська А.В., Мізунська І.Р.

студенти;

Белей С.І.

кандидат економічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Світовий розвиток економіки на сьогоднішній день будується на умовах інтеграції та співпраці. Це означає, що для розвитку економіки будь-якої країни важливою є якість її співробітництва з іншими країнами, взаємодії з міжнародними організаціями та участь у різноманітних об'єднаннях. Важливим елементом функціонування економічної системи є банк. Адже саме через ці фінансові установи здійснюється перерозподіл усіх грошових потоків країни. Окрім того, без належно налагодженого ринку банківських послуг інтеграція у світове господарство неможливе.

Вітчизняними вченими постійно проводиться аналіз капіталу банків щодо джерел їх утворення та досліджуються особливості функціонування банків з іноземним капіталом. Зокрема, у праці Примерової О.К. [3] вказано основні відмінності роботи банків з іноземним капіталом. О. Лапко та А. Демченко [2] розглянули вплив іноземних банків на функціонування банківського ринку України; В. Кокетков та М. Рихлюк [1] досліджували проблеми функціонування іноземних банків в Україні, окресливши шляхи підвищення ефективності їх діяльності на сучасному етапі.

На основі критерію власності всі банки, які функціонують на території України, поділяються на дві в групи: вітчизняні та іноземні банківські установи. Наявність діючих банків з іноземним капіталом в країні є показником її співробітництва з глобальним ринком фінансових послуг. Банки з іноземним капіталом є більш надійними та фінансово стійкими, легше переносять економічні потрясіння. До того ж, відкриття на території іншої країни банківської установи неможливе без відповідного фінансування, а, отже, в скарбницю приймаючої держави вливається досить великий обсяг коштів в іноземній валюті. Позитивним моментом є також те, що функціонуючі іноземні банки частіше у своїй діяльності використовують ноу-хау сектору фінансових послуг. І наостанок, на ринку банківських послуг з'являється здорова конкуренція.

Для наглядності вищесказаного, проаналізуємо вітчизняний ринок банківських послуг у розрізі власності капіталу (табл. 1).

Таблиця 1

**Банківські установи з іноземним капіталом
у банківській системі України за 2015-2017 роки**

Назва показника	2015 рік		2016 рік		2017 рік		Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	шт.	%	шт.	%	шт.	%	2016 року до 2015 року	2017 року до 2016 року	2016 року до 2015 року	2017 року до 2016 року
Кількість діючих банків	117	100	96	100	82	100	-21	-14	0	0
з них: з іноземним капіталом	41	35,1	38	39,6	38	46,3	-3	0	4,5	6,7
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	17	14,5	17	17,7	18	22	0	1	3,2	4,3

Джерело: розроблено авторами

Таким чином бачимо, що банки з іноземним капіталом в усіх трьох періодах становлять понад третину всіх банків вітчизняної банківської системи і частка їх щороку зростає (від 35,1% у 2015 році, до 46,3% у 2017 році). При чому, збільшення такої ваги не супроводжується кількісним збільшенням таких установ. Навпаки: у 2016 році кількість банків з іноземним капіталом зменшилась на 3 одиниці, такою ж вона залишилась у 2017 році. Це пов'язано зі зменшенням кількості діючих банків в Україні загалом.

Щоб оцінити особливості капітальної бази вітчизняної банківської системи, поглянемо на рейтинги останніх років (2015-2017 роки) серед комерційних банків за обсягами власного капіталу. Для зручності аналізу, розглянемо динаміку лише перших п'яти позицій рейтингу. Інформацію надану онлайн-порталом «Forinsurer» [6] згрупуємо у табл. 2.

Таблиця 2

**Рейтинг банків України за розміром
власного капіталу за 2015-2017 роки**

Рейтингова позиція	2015 рік		2016 рік		2017 рік	
	Банк	Власний капітал (тис. грн.)	Банк	Власний капітал (тис. грн.)	Банк	Власний капітал (тис. грн.)
1	Ощадбанк	22749157	ПриватБанк	27487223	Ощадбанк	14932548
2	ПриватБанк	22696359	УкрСоцБанк	13736890	УкрСоцБанк	12816948
3	УкрЕксімБанк	13536221	Ощадбанк	7340404	ПриватБанк	12664424
4	УкрСоцБанк	6238628	Райффайзен Банк Аваль	6268073	Райффайзен Банк Аваль	10072078
5	Райффайзен Банк Аваль	6148300	УкрГазБанк	4292646	УкрЕксімБанк	5259719

Джерело: розроблено авторами за даними [6]

Як бачимо, державні вітчизняні системоутворюючі банки «Ощадбанк» та «ПриватБанк» за даним критерієм оцінювання стабільно не покидають позиції трійки лідерів.

«УкрЕксімБанк» – також український представник – у 2016 році взагалі покинув «ТОП-5», повернувшись на п'яту позицію лише у 2017 році. «УкрГазБанк» – український державний банк – лише у 2016 році зустрічається на п'ятому – лідируючому щабелі. У 2017 році він знову покидає верхівку рейтингу. Також, помічаємо у рейтингу на четвертій позиції 2015 року та другій – 2016-2017 років яскравого представника Люксембургу – «УкрСоцБанк». Стабільно на п'ятій-четвертій позиціях тримається також «Райффайзен Банк Аваль» (Австрія).

Розглянемо, які країни представлені на сьогодні в Україні як власники банків з іноземним капіталом (табл. 3).

Таблиця 3

**Країни-власники банків з іноземним капіталом
у банківській системі України станом на квітень 2018 року**

Країна	Банки	Частка серед банків з іноземним капіталом, %
Росія	АТ «БМ БАНК» ПАТ «Банк ФОРВАРД» ПАТ «ВТБ БАНК» ПАТ «Промінвестбанк» ПАТ «СБЕРБАНК»	21,7
Угорщина	АТ «ОТП БАНК»	4,3
Греція	АТ «ПРЕУС БАНК МКБ»	4,3
Італія	АТ «ПРАВЕКС БАНК»	4,3
Німеччина	АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК» ПАТ «Дойче Банк ДБУ»	8,7
Австрія	АТ «Райффайзен Банк Аваль»	4,3
Франція	АТ «УкрСиббанк» ПАТ «КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК»	8,7
Нідерланди	ПАТ «ІНГ Банк Україна»	4,3
Люксембург	ПАТ «АЛЬФА-БАНК» ПАТ «УКРСОЦБАНК»	8,7
Казахстан	ПАТ «БТА БАНК»	4,3
Польща	ПАТ «Ідея Банк» ПАТ «КРЕДОБАНК»	8,7
Голландія	ПАТ «КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК»	4,3
Туреччина	ПАТ «КРЕДИТВЕСТ БАНК»	4,3
Швейцарія	ПАТ «СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК»	4,3
США	ПАТ «СІТІБАНК»	4,3

Джерело: розроблено авторами

Серед «іноземних» банків у вітчизняній банківській системі функціонують представники п'ятнадцяти країн. Більшість з них має по одному банку-представнику. Німеччина, Франція, Люксембург та Польща є власниками двох

банків на вітчизняному ринку банківських послуг. Наймасштабнішою за обсягом є питома вага російський банківських установ – більше однієї п'ятої.

З одного боку, наявність іноземного капіталу в ресурсах фінансових інститутів України має певні позитивні моменти. В першу чергу, це сприяє припливу іноземних інвестицій та розширенню ресурсної бази банківської системи, яка могла б бути спрямована на розвиток. При цьому, з іншого боку, надмірна концентрація іноземного капіталу може спричинити в майбутньому ряд фінансово-економічних ризиків: переважаючі у банківській системі іноземні банки може призвести до подальшого «нав'язування» цими інституціями основних векторів розвитку (невигідних для держави) для цілого сегмента [3]; масштабний відтік капіталу з країни.

Якби законодавчо явища функціонування банків з іноземним капіталом більш суворо регламентувалися, то це могло б бути навпаки цілком позитивним моментом як для банківської системи України, так і для економіки в цілому.

Проведений аналіз показав, що банки з іноземним капіталом становлять більше третини всіх банківських установ на вітчизняному ринку і їх кількість постійно збільшується. У структурі банків з іноземним капіталом лівову частину займають російські банки. Загалом на національну економіку наявність на ринку банківських послуг банків з іноземним капіталом має позитивні наслідки. Зокрема, це вливання капіталу в державу, поява на ринку здорової конкуренції та частіше оновлення банківських продуктів.

Список використаних джерел:

1. Кочетков В. М., Рихлюк М. М. Обґрунтування напрямів розвитку іноземних банків у контексті забезпечення ефективного функціонування банківської системи України // Науково-технічна інформація. 2016. № 2. С. 29-33.
2. Лапко О. О., Демченко А. М. Іноземні банки на ринку банківських послуг України та проблеми їх державного регулювання // Бізнес Інформ. 2016. № 12. С. 200-205.
3. Прімерова О. К. Особливості діяльності банків з іноземним капіталом / О.К. Прімерова // Формування ринкових відносин в Україні. 2011. № 3. С. 40-43.
4. Циганов С. С. Рух іноземного банківського капіталу у глобальному конкурентному середовищі // Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2013. Вип. 117 (2). С. 211-218.
5. Офіційний сайт онлайн-порталу «Forinsurer» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: сайт <https://forinsurer.com>.